

Јавни набавки

Подизведување

СОДРЖИНА

- [Вовед](#)
- [Причини за подизведување](#)
- [Што вели Директивата за подизведувањето](#)
 - [Користење подизведувачи за исполнување на условите од фазата на утврдување способност](#)
 - [Информации за предложени аранжмани за подизведување и подизведувачи](#)
 - [Проверка на подизведувачите](#)
 - [Извршување на договорот](#)
 - [Усогласување на подизведувачите и на подизведувањето со обврските поврзани со трудовото, социјалното и со еколошкото право](#)
 - [Незадолжителни одредби во однос на подизведувањето](#)
- [Практични прашања поврзани со подизведувањето – Прашања и одговори](#)
- [Секторски дејности](#)
- [Дополнителни информации](#)

Одобрено за објавување од Карен Хил, раководител на програмата СИГМА

Вовед

Подизведување имаме во случај кога економскиот оператор кому е доделен договор за јавна набавка (изведувачот) му го довери на друг субјект извршувањето на дел од работите или услугите што се предмет на тој договор. Вториот субјект кому е доверено извршувањето на дел од работите или услугите се нарекува „подизведувач“.

Изведувачот може да користи еден или повеќе подизведувачи. Подизведувачите може, исто така, да дадат на подизведување некои елементи од работите или услугите што тие треба да ги обезбедат во согласност со аранжманите за подизведување со изведувачот (понатамошно подизведување).

Иако подизведувачот е вклучен во извршувањето на дел од договорот, сепак изведувачот е одговорен и одговара пред договорниот орган за правилното извршување на договорот.

Во голем број случаи, подизведувањето може да биде неопходно или корисно. На пример, за градежни работи, главниот изведувач може да одлучи да им довери на други друштва одреден број специјализирани активности, како што се водоинсталатерски работи, машински и инженерски работи и фарбање.

Договор за градежни работи за изградба на нов објект – аранжмани за подизведување

Слична ситуација може да се јави кај услугите за обезбедување обука, каде давателот на услугите може ќе треба да ги даде на подизведување на други економски оператори услугите за кетеринг, сместување и транспорт на учесниците.

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор (Директивата)¹ не дава дефиниција за терминот „подизведување“. Сепак, овој термин е дефиниран во националните одредби на некои земји-членки. На пример, во Полска, договорот за подизведување се дефинира како договор од финансиски интерес во писмена форма чиј предмет се услугите, стоките или работите кои се составен дел од договор за јавна набавка склучен помеѓу економскиот оператор избран од договорниот орган и друг субјект (подизведувач). Договор за подизведување за услуги, стоки или работи, исто така, може да се склучи помеѓу подизведувачот и дополнителен подизведувач или подизведувачи. Слично на ова, италијанските одредби го дефинираат подизведувањето како договор според кој изведувачот им го доверува на трети лица извршувањето на дел од услугите или работите што се предмет на договорот за јавна набавка.

Националните дефиниции, онаму каде што се користат, имаат заеднички карактеристики од аспект на тоа дека во нив се наведува или се алудира на тоа дека подизведувањето може да се однесува само на дел или делови од договорот. Понекогаш, националното законодавство определува максимален дел од договорот што може да се отстапи на подизведување на трети лица изразен во проценти од вкупната вредност на договорот за набавка.

Причини за подизведување

Економските оператори имаат различни и добри причини за користење на подизведувањето. Честопати, има добра финансиска и деловна смисла да се прави тоа. На пример, економскиот оператор (изведувачот) може увидел дека за него би била поевтина варијантата да користи специјализиран подизведувач за специфични елементи од договорот, наместо сам да ги извршува тие елементи од договорот. Причина за тоа е што специјализираниот подизведувач ги има неопходната опрема и стручност кои изведувачот ги нема. Во некои случаи, изведувачот може да не биде овластен да ги обезбедува сите тие услуги или работи кои договорниот орган ги бара.

Пример

Изведувачот којшто извршува договор за јавна набавка на работи може да ги довери работите на друго друштво кое ги има посебните овластување или лиценци неопходни за отстранување опасен отпад од градилиштето.

Како друга варијанта наместо подизведување, изведувачот и специјализираното друштво за депонирање отпад може да оформат групација и заеднички да склучат договор со договорниот орган. Сепак, од перспектива на специјализираното друштво за депонирање отпад, овој пристап може да биде неприфатлив, затоа што со договорот тоа може ќе треба да преземе обврски што не се поврзани со задачите што ќе ги извршува. Аранжман за подизведување со ограничена одговорност веројатно би било многу попривлечно решение за специјализираното друштво.

Подизведувањето, исто така, може да биде корисно за економскиот оператор кој не ги исполнува сите критериуми за способност што ги бара договорниот орган. Економскиот оператор може да се потпре на подизведувачите за надополнување на капацитетите или ресурсите што му недостасуваат за да ги исполни условите за учество во постапката за јавна набавка за доделување договор. За подетални информации, види во дискусијата во продолжение и во Резимето на СИГМА за јавните набавки 7, *Утврдување на способноста на економските оператори*.

¹ Директива 2014/24/ЕУ за јавни набавки и за укинување на Директивата 2004/18/ЕЗ, 26 февруари 2014 година.

Преку подизведувањето, исто така, може да се олесни пристапот на малите и средни претпријатија (МСП) до јавните набавки. Едно МСП нема да може да го реализира целиот договор со оглед на својата големина, специјализација или ограничени ресурси, но може совршено да одговара за извршување на некои од услугите или работите што се составен дел од поголем проект. За повеќе информации, види Резиме на СИГМА за јавните набавки 33, *Малите и средните претпријатија во јавните набавки*.

Исто така, може да има случаи во кои подизведувањето се користи од погрешни причини, на пример, како средство за овозможување тајно договарање или местење на понудите. Доколку се бара однапред да се добијат детални податоци за идните подизведувачи, тоа може да помогне во намалување на ризикот од тајно договарање или местење на понудите. За повеќе информации, види во *Насоките на ОЕЦД за борба против местењето понуди во јавните набавки*².

Што вели Директивата за подизведувањето

Користење подизведувачи за исполнување на условите од фазата на утврдување способност

Членот 63 од Директивата дозволува економскиот оператор да се потпира на економската и финансиската состојба, како и на техничката и професионална способност на трето лице со цел да ги исполни условите од фазата на утврдување способност. Ова користење на капацитетите на други субјекти е дозволено, независно од правната природа на аранжманите помеѓу економскиот оператор кој сака да учествува во постапка за набавка и третите лица чии капацитети ги користи³. Подизведувањето е еден од начините на кои може да се поврзат економскиот оператор и неговите трети лица.

Во Анекс XII од Директивата се наведени доказите кои економските оператори може да ги поднесат за да докажат дека ги исполнуваат критериумите за утврдување на способноста. Помеѓу доказите за техничка способност е „наведување на големината на делот од договорот што економскиот оператор планира да го даде на подизведување“. Оттука, Директивата јасно става до знаење дека економскиот оператор може да докаже дека ги исполнува тие услови со обезбедување информации за своите идни подизведувачи.

Во процесот на утврдување способност, економскиот оператор мора да биде во можност да докаже дека во фазата на извршување на договорот ќе може да ги користи капацитетите на третите лица на кои се потпира за исполнување на критериумите во фазата на утврдување способност. Мора да докаже дека неговата поврзаност со третите лица е вистинска, а не вештачка само заради исполнување на условите од фазата на утврдување способност. Економскиот оператор има општа обврска да му докаже на договорниот орган дека ќе ги има неопходните ресурси на располагање. Тоа може да го направи, на пример, „со приложување на обврската што за таа цел ја презеле тие субјекти“.

Доколку економскиот оператор предлага да ги користи капацитетите на трети лица за исполнување на условите за образовни и професионални квалификации или релевантно професионално искуство, тоа може да го стори само доколку тие трети лица фактички ги извршат работите или услугите за кои тие капацитети се бараат.

² ОЕЦД (2009), *Насоки за борба против местењето понуди во јавните набавки*, издание на ОЕЦД, Париз.

³ Како пример, види во предметот на Судот на правдата на Европската унија (СПЕУ) C-389/92 *Ballast Nedam Groep* во однос на користењето на ресурсите на трето лице во рамки на структура на група од компании и предметот пред СПЕУ C-176/98 *Holst Italia* во однос на користењето на ресурсите на трето лице во контекст на аранжмани за заедничко вложување.

Ограничување во користењето на ресурсите на трети лица, вклучително и подизведувањето: Член 63(2) од Директивата содржи посебно ограничување за подизведувањето. Во случај на „договори за јавна набавка на работи, договори за јавна набавка на услуги и активности на поставување или вградување во контекст на договор за јавна набавка на стоки, договорните органи може да бараат одредени клучни задачи да ги извршува непосредно самиот понудувач, или во случај кога понудата е поднесена од група економски оператори... да ги извршува учесник во таа група“.

Во овој случај, изведувачот мора непосредно да ги изврши тие задачи. Не се дозволува тие да бидат отстапени на подизведувачи или на друг начин да бидат доверени на трети лица.

Информации за предложени аранжмани за подизведување и подизведувачи

Способноста на економскиот оператор да се потпира на трети лица за исполнување на критериумите во фазата на утврдување способност треба да биде земена предвид од договорниот орган во фазата на планирање на постапката за јавна набавка.

Според член 71(2) од Директивата, на договорниот орган му е дозволено да побара економскиот оператор во својата понуда да го наведе „делот од договорот кој планира да го даде на подизведување на трети лица, како и да ги наведе предложените подизведувачи“. Националните одредби може да ги обврзуваат договорните органи да ги бараат овие информации од економските оператори.

Овие информации за аранжманите за подизведување е корисно договорниот орган да ги има однапред, за да знае кој субјект или субјекти ќе бидат вклучени во извршувањето на договорот. Барањето за овие информации мора да биде вклучено во документацијата за набавката, затоа за ова прашање мора да се размисли во фазата на планирање.

Освен тоа, како што веќе беше наведено претходно, договорниот орган може да побара доказ од економскиот оператор кој има намера да ги користи ресурсите на трето лице, вклучувајќи подизведувач, да гарантира дека ќе ги има на располагање неопходните ресурси. Нормално е да се вклучи барање за релевантните информации и доказ во документацијата за набавката.

Проверка на подизведувачите

Проверка во однос на основите за исклучување: Економските оператори може да бидат исклучени од постапката за набавка доколку се присутни основи за задолжително или незадолжително исклучување.

Во член 63(1) од Директивата се предвидува дека доколку економскиот оператор предлага да користи подизведувач за извршување на дел од предметот на договорот, договорните органи треба да проверат дали постојат основи за исклучување на подизведувачот.

Доколку проверката покаже дека постојат задолжителни основи за исклучување на подизведувачот, тогаш договорниот орган треба да го принуди економскиот оператор да го замени подизведувачот на којшто се однесуваат тие основи.

Во случај на незадолжителни основи за исклучување, договорните органи може да бараат, или може да бидат обврзани од земјите-членки да бараат, економскиот оператор да го замени подизведувачот на којшто се однесуваат тие основи.

Доколку е неопходно заради проверка на постоењето на основи за исклучување на некој подизведувач, бараните информации треба да бидат надополнети со лична изјава на подизведувачот во Единствениот европски документ за набавка (ЕЕДН). Мерките за спроведување донесени од земјите-членки може да предвидуваат подизведувачот којшто е претставен по доделувањето на договорот да не може да користи лична изјава во ЕЕДН, туку да мора да достави потврди издадени од јавни органи или трети лица со кои се потврдува дека тој [подизведувачот] ги исполнува, кога е применливо, условите што се однесуваат на основите

за исклучување, критериумите за утврдување на способноста и намалување на бројот на квалификувани кандидати и други придружни документи. За повеќе информации за ЕЕДН, види Резиме на СИГМА за јавните набавки 7, *Утврдување на способноста на економските оператори*.

Проверка во однос на критериумите за утврдување на способноста: Економските оператори мора да ги исполнуваат критериумите за утврдување на способноста.

Во член 63(1) се предвидува дека доколку економскиот оператор предлага да користи подизведувач за извршување на дел од предметот на договорот, договорниот орган треба да провери дали предложениот подизведувач ги исполнува релевантните критериуми за утврдување на способноста.

Доколку проверката покаже дека подизведувачот не ги исполнува релевантните критериуми за утврдување способност, договорниот орган мора да го принуди економскиот оператор да го замени тој подизведувач со друг.

Доколку економскиот оператор ги користи капацитетите на некој подизведувач, или подизведувачи, за исполнување на критериумите за економска и финансиска состојба, договорниот орган тогаш може да ги обврзе економскиот оператор и подизведувач/ите да бидат заеднички одговорни за извршување на договорот.

Извршување на договорот

Согласно Директивата, економскиот оператор којшто планира да користи подизведувач, или подизведувачи, за извршување на дел од работите или услугите, не е автоматски обврзан да го информира договорниот орган за таквата своја намера.

Како што беше објаснето претходно, економскиот оператор ќе треба да ги наведе податоците за подизведувачот во фазата на утврдување способност доколку има намера да ги користи капацитетите на тој подизведувач за исполнување на критериумите во фазата на утврдување способност.

Во фазата на прибирање понуди, договорниот орган има право да побара од понудувачот да наведе во понудата колкав дел од договорот планира да го отстапи на подизведувачи и да ги наведе предложените подизведувачи. Во некои земји-членки, може да биде обврзан да го стори тоа.

Сепак, постои можност економскиот оператор да го извести договорниот орган за аранжманите за подизведување откако веќе му бил доделен договорот.

Националното законодавство може да наложува економскиот оператор да добие претходна согласност од договорниот орган за какво било подизведување што не било вклучено во понудата.

Посебни барања за доставување информации за подизведувачите: Посебни одредби од членот 71(5) од Директивата се однесуваат на договори за јавна набавка на работи и на одредени договори за јавна набавка на услуги со кои се наложува да му бидат обезбедени информации на договорниот орган за подизведувачите.

Во случајот на договори за јавна набавка на работи и услуги што треба да бидат обезбедени во рамки на објектот под директен надзор на договорниот орган, од главниот изведувач се бара да „ги наведе [во понудата] до договорниот орган името, податоците за контакт и правните застапници на неговите подизведувачи вклучени во обезбедувањето на тие работи или услуги, под услов тие да се познати“.

Договорниот орган мора да ги побара овие информации „по доделувањето на договорот, а најдоцна до започнувањето на извршувањето на договорот“.

Договорниот орган треба да го обврзе главниот изведувач да го извести за какви било промени во овие информации за време на извршувањето на договорот и да ги обезбеди бараните информации за сите нови подизведувачи што може подоцна да ги вклучи во обезбедувањето на работите или услугите.

Оваа одредба не е применлива за добавувачите на стоки. Во секој случај, земјите-членки може да ја прошират оваа обврска со цел таа да ги опфаќа договорите за стоки или услуги во објекти што не се под директен надзор на договорниот орган и добавувачите вклучени во договори за работи или услуги.

Земјите-членки може да наложат обврска за доставување на бараните информации непосредно од главниот изведувач.

Усогласување на подизведувачите и на подизведувањето со обврските поврзани со трудовото, социјалното и со еколошкото право

Директивата содржи задолжителна одредба со која им се наложува на надлежните национални органи да обезбедат дека подизведувачите ќе се придржуваат до релевантните обврски што произлегуваат од задолжителното право на ЕУ или од националното законодавство кое е усогласено со правото на ЕУ во полето на социјалното, трудовото или еколошкото право или меѓународните одредби од трудовото право. Според тоа, подизведувачите ги имаат истите обврски како и главниот изведувач кога станува збор за придржувањето до овие законски прописи.

За да се избегне каква било повреда на овие обврски, Директивата дава примери за „соодветни мерки“ што може да се преземат од страна на земјите-членки или директно од страна на договорните органи: заедничка одговорност и проверка.

Заедничка одговорност: Националното законодавство на една земја-членка може да предвиди заедничка одговорност на подизведувачите и на главниот изведувач. Земјата-членка треба да обезбеди дека релевантните правила се применуваат во усогласеност со обврските од Директивите што се однесуваат на трудовото, социјалното и еколошкото право.

Проверка: Како што е претходно детално објаснето, договорните органи може да проверат, или да бидат обврзани со националните одредби да проверат, дали постојат основи за исклучување на подизведувачите, вклучително исклучување поради непридржување до обврските од трудовото, социјалното и еколошкото право.

Незадолжителни одредби во однос на подизведувањето

Директивата им нуди неколку незадолжителни решенија на земјите-членки, а за некои од нив веќе се дискутираше во ова Резиме. За две посебни одредби – директно плаќање на подизведувачите и информации за подизведувачите – се дискутира понатаму во продолжение.

Земјите-членки што ќе одлучат да ги уредат незадолжителните одредби во однос на подизведувањето во своето национално законодавство може да ја ограничат нивната применливост, на пример, во однос на некои видови договори, одредени категории договорни органи или економски оператори, или договори за одредени износи.

Директни плаќања: Земјите-членки може да определат дека „... на барање на подизведувачот и ако тоа го дозволува природата на договорот, договорниот орган ќе ги префрла износите доспеани за плаќање директно на подизведувачот за услугите, стоките или работите кои се извршени за економскиот оператор на кого му бил доделен договорот за јавната набавка (главниот изведувач). Таквите мерки може да вклучуваат соодветни механизми коишто на главниот изведувач му овозможуваат да поднесува приговори за неоснованите плаќања. Аранжманите во однос на начинот на плаќање треба да бидат утврдени во документацијата за набавката.“

Земјите-членки може да предвидат построги правила за одговорност согласно националното законодавство, или директни плаќања на подизведувачите без да има потреба тие да поднесат барање за такви директни плаќања.

Проширување на обврската за обезбедување информации за подизведувачите: На земјите-членки им е дозволено да ги прошират обврските што се однесуваат на обезбедувањето информации од страна на изведувачите за нивните подизведувачи во фазата на извршување на договорот и тие да вклучува, на пример, информации за подизведувачи на подизведувачите на главниот изведувач или субјекти кои се наоѓаат подолу во синџирот на подизведување.

Како што претходно беше детално објаснето, земјите-членки може, исто така, да ги прошират обврските за обезбедување информации и тие да ги опфаќаат договорите за јавна набавка на стоки, договорите за јавна набавка на услуги различни од оние што треба да се обезбедуваат во објекти под директен надзор на договорниот орган, или набавки на стоки во рамки на договори за јавна набавка на работи или услуги.

Пример за национални решенија

Франција: Во Франција⁴, еден изведувач може да даде одредени делови од договорот на подизведување на трети лица под услов однапред да добие согласност од договорниот орган за секој од подизведувачите, како и за условите на нивно плаќање.

Барање во однос на подизведувањето може да се поднесе или (1) во фазата на поднесување понуди, доколку понудувачот во својата понуда наведе информации за услугите кои се предмет на подизведување, имињата на подизведувачите и финансиските услови дефинирани во нацрт-договорот за подизведување; или (2) за време на извршување на договорот. Во првиот случај, известувањето за доделување на договорот, исто така, значи одобрение за подизведувањето споменато во најдобрата понуда, вклучувајќи ги релевантните услови за плаќање. Во вториот случај, изведувачот е обврзан да достави до договорниот орган посебно барање во писмена форма во кое се содржани истиот вид информации наведени погоре.

Подизведувањето е дозволено доколку и двете страни што се потписнички на главниот договор потпишат посебна спогодба. Договорниот орган се смета дека го одобрил подизведувањето доколку не одговори на барањето на изведувачот во рок од 21 ден од неговото примање.

Сите подизведувачи што биле одобрени од договорниот орган имаат право да примаат директни уплати од договорниот орган за деловите од договорот што тие ќе ги извршат, под услов вредноста на подизведувањето да изнесува 600 евра или повеќе.

Полска: Во Полска⁵, Закон за јавните набавки вклучува неколку одредби чија цел е да се гарантира дека изведувачите прописно ќе им плаќаат на сите подизведувачи. Овие одредби особено се однесуваат на подизведувањето во случај на договори за јавна набавка на работи.

Економските оператори и подизведувачите кои имаат намера да склучат договор за подизведување каде предметот е набавка на работи, се обврзани за време на извршувањето на тој договор за достават нацрт-договор за подизведување до договорниот орган. Од друга страна пак, подизведувачите кои планираат да користат свои подизведувачи се обврзани да добијат согласност од економскиот оператор за склучување договор за подизведување.

Временскиот рок за плаќање на надоместокот на подизведувачот или на неговиот

⁴ Décret n° 2016-360 du 25 mars 2016 relatif aux marchés publics, JORF n°0074 du 27 mars 2016, Articles 133-137. Консолидирана верзија од 14 јули 2016 е достапна на: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032295952&dateTexte=20160714>

⁵ Закон од 29 јануари 2004 година, Законот за јавни набавки, со неговите измени и дополнувања, членови 143а-143в, достапен на: https://www.uzp.gov.pl/data/assets/pdf_file/0015/30336/Public_Procurement_Law_2015_consolidated.pdf

подизведувач определен во договорот за подизведување не смее да надминува 30 дена од доставувањето на фактурата или на потврдата со која се потврдува обезбедувањето на стоките, услугите или работите што му биле доверени на подизведувачот или на неговиот подизведувач.

Директно плаќање на надоместокот доспеан за плаќање од страна на договорниот орган се врши ако економскиот оператор избегнува плаќање на надоместокот на своите подизведувачи или подизведувачот на своите подизведувачи. Сепак, овој надоместок се однесува само на побарувања за плаќање кои произлегуваат по прифаќање на договорот за подизведување од страна на договорниот орган. Договорниот орган го одзема од надоместокот што му го должи на економскиот оператор износот што треба да му го плати директно на подизведувачот.

Избегнувањето на главниот изведувач да им плати на своите подизведувачи што резултира со повеќекратни директни плаќања од страна на договорниот орган или директно плаќање на износ кој претставува 5% од вредноста на целиот договор може да биде причина за договорниот орган да се повлече од договорот.

Практични прашања поврзани со подизведувањето – Прашања и одговори

Дали договорниот орган може да го обврзе изведувачот да даде дел од договорот на подизведување или да користи конкретен подизведувач? Директивата не им дозволува на договорните органи да наложуваат подизведување. Користењето подизведување е дискреционо право на економскиот оператор⁶.

Договорниот орган не смее да бара изведувачот да ангажира конкретен подизведувач. Таквото барање не би било доследно со основните начела за јавните набавки.

Дали на економскиот оператор му е дозволено да даде 100% од договорот (целиот договор) на подизведување? Во Директивата не е експлицитно забрането да се даде на подизведување целиот договор, но може да се тврди дека оваа забрана се подразбира од одредбите на Директивата поврзани со подизведување кои се однесуваат на „делот“ од договорот кој изведувачот планира да го даде на подизведување. Во некои земји-членки, националните одредби експлицитно забрануваат подизведување на целиот договор и го третираат тоа како да е еднакво на прекинување на договорот што генерално не е дозволено во јавните набавки.

Дали е возможно договорниот орган да ја ограничи можноста за користење подизведување? Ограничување на можноста за подизведување е можно во одредени случаи. Подизведувањето може да биде исклучено во сите случаи каде специфичните карактеристики на поединецот кој ги обезбедува услугите биле клучен фактор за склучување на договорот со тоа лице. Оваа ситуација може да се однесува на културни или уметнички активности, интелектуални услуги и на услуги во полето на науката и истражувањето, и на слични ситуации каде квалитетите и карактеристиките на давателот на услугите биле пресудни за негов/нејзин избор. Како пример може да се споменат некој познат пејач или добитник на Нобеловата награда.

Директивата им овозможува на договорните органи да бараат извршување одредени „клучни задачи“ непосредно од страна на понудувачот, или ако договорот бил доделен на група економски оператори, тогаш од страна на еден од членовите на групата. Доколку се бара непосредно извршување, тогаш експлицитно се исклучува можноста за подизведување на тие клучни задачи. Барањето што се однесува на непосредно извршување на договорот се

⁶ Одредби за задолжително користење подизведување се содржани само во Директивата за набавки во областа на одбраната и безбедноста – Директива 2009/81/ЕЗ за усогласување на постапките за доделување одредени договори за јавна набавка на работи, договори за јавна набавка на стоки и договори за јавна набавка на услуги од договорни органи или субјекти во полето на одбраната и безбедноста, и за изменување на Директивата 2004/17/ЕЗ и Директивата 2004/18/ЕЗ, 13 јули 2009 година.

дозволува кај договори за јавна набавка на работи, договори за јавна набавка на услуги и кај активности на поставување или вградување во рамки на договори за јавна набавка на стоки. СПЕУ се произнесол дека економскиот оператор може да биде спречен да дава на подизведување суштински делови од договорот доколку во фазата на евалуација на понудите [економскиот оператор] не може да докаже дека техничките и економските капацитети на третото лице ќе му бидат на располагање⁷.

Според мислењето на СПЕУ, ограничувањето на можноста за користење подизведувачи за дел од договорот кој е определен со апстрактни услови, како на пример одреден процент од тој договор, е некомпатибилно со Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година⁸. СПЕУ го дал ова мислење во предмет кој се однесувал на барање предвидено од договорниот орган во документацијата за набавката според кое најмалку 25% од работите што биле предмет на набавката требало да бидат извршени од изведувачот користејќи ги неговите сопствени ресурси⁹.

Дали е возможно да се промени подизведувачот? Во некои случаи возможно е да се промени подизведувачот за време на извршувањето на договорот, дури и ако идентитетот на првобитниот подизведувач било вклучено во понудата што била избрана за најдобра.

Сепак, судската практика на СПЕУ потврди дека промената на подизведувачот би била суштинска промена на договорот со што би се создала потреба за нова постапка за доделување на договор доколку тој конкретен подизведувач бил „пресуден фактор“ за јавниот орган да го додели главниот договор на избраниот понудувач¹⁰. Образложението на СПЕУ било следново: ако Друштвото А во својата понуда ги истакнало вештините и квалитетите на одреден иден подизведувач (Подизведувачот Б) и ако тие фактори имале пресудна улога во одлуката да му се додели договорот на Друштвото А, тогаш би било неправедно кон другите понудувачи ако му се дозволи на понудувачот да го замени Подизведувачот Б со друг подизведувач. Сепак, таквата замена е дозволена ако новиот подизведувач има еднакво добри квалификации и атрибути.

Можноста за менување на подизведувачите, исто така, се подразбира од член 71 од Директивата кој ги обврзува договорните органи да бараат од изведувачот да објави известување за кои било промени во однос на подизведувачите, вклучително и информации за кои било нови подизведувачи кои подоцна се вклучуваат во извршувањето на работите или услугите.

Секторски дејности

Член 88 од Секторската директива¹¹ содржи одредби кои во суштина се идентични со одредбите за подизведување од Директивата.

Член 79 од Секторската директива содржи одредби кои во суштина се идентични со одредбите од Директивата за користење на ресурсите на трето лице.

Секторската директива не содржи никакви детални одредби за критериумите за утврдување на способноста што може да се користат од страна на договорните субјекти. Не дава листа со упатувања што може да се користат како средство за докажување техничка способност.

⁷ Предмет пред СПЕУ C-314/01 *Siemens and ARGE*.

⁸ Директива 2004/18/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот за усогласување на постапките за доделување договори за јавна набавка на работи, стоки и услуги, 31 март 2004 година.

⁹ Предмет пред СПЕУ C-406/14 *Wrocław – Miasto na prawach powiatu*.

¹⁰ Предмет пред СПЕУ C-91/08 *Wall*.

¹¹ Директива 2014/25/ЕУ за набавки на субјекти кои работат во секторите за водоснабдување, енергетика, транспорт и поштенски услуги и за укинување на Директивата 2004/17/ЕЗ, 26 февруари 2014 година.

Причината за овој пропуст се состои во тоа што одредбите од Секторската директива се генерално пофлексибилни во однос на тие критериуми за разлика од одредбите од Директивата.

Дополнителни информации

Публикации на СИГМА

Прирачник за обука за јавните набавки – Модул Д3

<http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Резимеа за јавните набавки

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

СИГМА (2016), *Мерење на успешноста*, Резиме 21, издание на ОЕЦД, Париз

СИГМА (2016), *Утврдување на способноста на економските оператори*, Резиме 7, издание на ОЕЦД, Париз

СИГМА (2016), *Малите и средните претпријатија (МСП) во јавните набавки*, Резиме 33, издание на ОЕЦД, Париз

СИГМА (2016), *Измени на договорот*, Резиме 38, издание на ОЕЦД, Париз

СИГМА (2014), *Избрани пресуди на Судот на правдата на Европската унија за јавни набавки (2006-2014)*, издание на ОЕЦД, Париз

<http://www.sigmaweb.org/publications/Judgements-CourtJustice-31July2014-MKD.pdf>